

دریاچه ارومیه وزیست محیط

محیط زیست و خطرات ناشی از آلودگی های آن به عمل می آید. امسال در کشور ما هم در این روز نمایشگاهی که آقای رئیس جمهور نیز از آن دیدن کرد برگزار شد و مسائل زیست محیطی کشور در آن مطرح گردید از آن جمله اطلاع رسانی در مورد فاجعه ای که این سالها دامنگیر دریاچه ارومیه شده است به صورت عکس و پوستر در گوشه ای از نمایشگاه به چشم می خورد. از سوی دیگر از طریق رسانه ها اطلاع یافتیم که اقدامات ویژه ای از سوی دولتمردان برای احیای دریاچه و در نتیجه جلوگیری از عمیق تر شدن این فاجعه زیست محیطی به عمل آمده است که امیدواریم این اقدامات به دور از حاشیه ها هر چه زودتر عملی گردد. بی مناسبت ندیدم که دانسته هایی از گذشته تا حال این دریاچه را در اینجا به اطلاع دوستان برسانم:

در کتب تاریخی از دریاچه ارومیه به نام هایی چون ریما (دوره آشوری ها)، شیکاسه (زمان مادها)، چی چسته (اوستا) خنجست (شاهنامه فردوسی)، دریای کبودان (کتاب حدود العالم) کاپودا (استرابون یونانی)، بحریه اشراه یا ارمیه (کتاب مسالك و ممالك استخری) و... یاد شده است. این امر نشان از آن دارد که این دریاچه در گذشته تاریخی هزاران ساله

روز ۹ ژوئن، برابر ۱۹ خرداد، از سوی سازمان ملل متحد به عنوان «روز جهانی محیط زیست» اعلام شده و هر ساله به مناسبت آن در کشورهای جهان اقداماتی در جهت آگاه کردن مردم از اهمیت

تشریح ویژگی‌های دریاچه از دیدگاه‌های فیزیکی-شیمیایی، زمین‌شناسی، زیست‌شناسی باصراحت خطرات در کمین دریاچه را (به‌ویژه عوارض ناشی از احداث بزرگ‌راه شهید کلانتری و آلاینده‌های آن) برشمردم. ظاهراً به توصیه‌های کارشناسی ام توجهی نکردند و هر آنچه که خواستند انجام دادند تا به‌جایی رسید که دریاچه هم در برابر ظلمی که در حقش شده بود عکس‌العمل نشان داد و با انباشت توده‌های عظیم نمکی و باتلاقی شدن با زبان بی‌زبانی از حق خود دفاع کرد و گفت:

ببری مال مسلمانی و چو مالت ببرند بانگ و فریاد بر آری که مسلمانی نیست

در آخرین اطلاع‌رسانی‌های مسئولین احیای دریاچه باخبر شدیم که پس از گذشت چند ماه از عزم جدی دولت تدبیر و امید و تشکیل جلسات متعدد کارشناسی نتیجه آن شده که در حال حاضر تنها یا حداقل یکی از راه‌های عملی برای احیای دریاچه اختصاص دادن ۴۰ درصد آب کشاورزی حوضه آبریز به دریاچه است که تازه این هم مدت زمانی در حدود ۱۳-۱۲ سال نیاز دارد تا دریاچه به وضعیت نسبتاً متعادلی برسد. به هر حال امیدواریم این امر تحقق یابد و یکی از زیباترین پدیده‌های کشورمان از خطر نابودی نجات یابد و زیست‌محیط سالم گذشته‌اش را بار دیگر به‌دست آورد.

سرشار از آب بوده و هیچ‌گاه چنین روزگار سیاه کنونی را تجربه نکرده بوده است. از سوی دیگر در مطالعات سیستماتیک زمین‌شناسی دریایی این دریاچه که در سال ۱۳۵۶ خورشیدی توسط سازمان زمین‌شناسی ایران با همکاری انستیتو پلی‌تکنیک زوریخ کشور سوئیس انجام شد، در مغزه‌هایی که با حفاری از نهشته‌های کف دریاچه تا رسیدن به سنگ کف (Basement) سخت‌شده (کرتاسه-میوسن) به‌دست آمد این واقعیت اثبات شد که دست کم از ۳۵ تا ۴۵ هزار سال پیش تاکنون این دریاچه وجود داشته است. حتی در بعضی زمان‌ها (مانند آخرین دوره یخچالی) که واردات آبی دریاچه زیاد بوده، از حالت فوق اشباع نمکی به‌صورت دریاچه‌ای لب‌شور تا آب‌شیرین تغییر می‌کرده است که این موضوع با وجود لایه‌هایی از سیلت‌های آواری قرمز رنگ که در میان لایه‌های نهشته‌های شیمیایی (بیشتر آراگونیتی) به اثبات رسیده است، بنابراین می‌توان برای دریاچه ارومیه با شکل و وضعیت عادی کنونی سنی بیش از ۳۰ هزار سال در نظر گرفت و با ارائه مستندات ثابت نمود که این دریاچه هیچ‌گاه، در تاریخ خود، به چنین حال و روزی نیفتاده بوده است!

حدود ۳۲ سال پیش، اینجانب پس از مراجعت از خارج و با توجه به دفاع از پایان‌نامه‌ام در ارتباط با دریاچه ارومیه، در جلسه‌ای کارشناسی در دفتر وزیر راه و ترابری وقت حضور یافتم و پس از